

УДК 633:521

## АНАЛІЗ ПОТЕНЦІАЛУ РИНКУ ТЕРАПЕВТИЧНИХ КОНОПЕЛЬ

*Примаков О.А., кандидат технічних наук, старший науковий співробітник*

### **ІНСТИТУТ ЛУБ'ЯНИХ КУЛЬТУР НААН**

---

*В статті розкривається питання актуалізації розвитку ринку медичних конопель в Україні на фоні загальносвітової тенденції підвищення інтересу до даного сектору економіки.*

**Ключові слова:** коноплі, перспектива, продукція, легальний, медичні коноплі, законодавство, розвиток.

Останнім часом в Україні «набирає обертів» тема з питання легалізації медичної марихуани. На сайті Верховної ради 1 лютого 2019 року була сформована відповідна петиція і розпочався збір підписів. Нардепів закликають шляхом зміни законодавства створити належні умови для повноцінного застосування марихуани в медичній та науковій діяльності, в тому числі з метою розробки, клінічних досліджень, державної реєстрації дієвих лікарських засобів або протоколів лікування, які передбачають використання продуктів з вмістом канабіноїдів.

12 березня ЗМІ оприлюднили інформацію, що петиція з вимогою легалізувати в Україні використання каннабісу в медичних і наукових цілях набрала 25 тисяч підписів, мінімально необхідних для подальшого розгляду документа.

З огляду на актуальність теми, існує потреба розібратися в причинах гостроти питання і головне в наслідках прийняття або не прийняття даного законодавства для українських реалій.

#### **Трохи термінології**

Медичний канабіс – це продукти на рослинній основі конопляної рослини (промислових конопель) у вигляді частин рослини (квітки, листя, суцвіття, насіння і його похідні), олії, настоянок, капсул, інших харчових продуктів. Для використання конопель в медичних цілях використовують як оброблена, так і не оброблена рослина, а також екстракти окремих компонентів що містяться в ньому. Такі продукти включають підвищений вміст КБД і знижений вміст ТГК, що в деякому розумінні ставить їх в один ряд зі звичайними споживчими товарами.

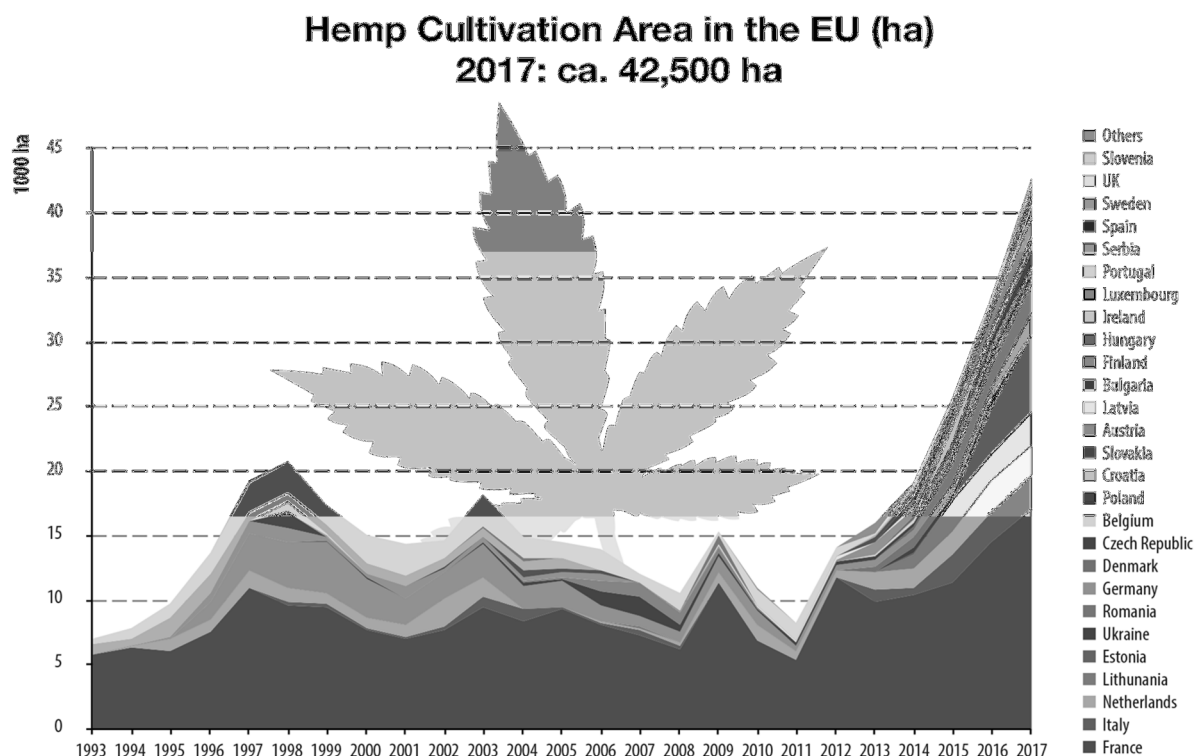
Фармацевтичні коноплі відноситься до продуктів, до складу яких входять чисті канабіноїди (або рослинні, або синтетичні), які пройшли повні клінічні випробування і ліцензовані як лікарський засіб. Приклади продуктів включають Sativex, Epidiolex, Cesamet, Marinol і Syndros.

Рекреаційні коноплі – це продукт який використовується в немедичних цілях. На сучасному ринку такий продукт поширюється нелегально. Він зазвичай має більш високу концентрацію ТГК, який задіює психоактивні властивості рослини. Це незаконно в багатьох країнах світу. Рекреаційну коноплю, як правило, курять (або вживають в їжу), використовують масла або екстракти.

### Міжнародний ринок коноплепродукції

В даний час Канада є найбільшим виробником і експортером продуктів з насіння конопель, включаючи насіння конопель, олію і протеїн з конопель. На частку Канади в даний час припадає 60-90 % загального ринку імпорту конопель США. Канадське насіння конопель зазвичай має високу якість, оскільки фермерам дозволено використовувати тільки сорти насіння конопель, які перераховані в списку затверджених сортів Health Canada. Все насіння конопель з Канади перевіряється на ГМО, і фермери не використовують жодних пестицидів. Також фермери мають сертифікати «Pro-Cert Organic». Слід врахувати те, що Канада сьогодні є практично єдиною країною світу, де легалізовано вирощування та вживання конопель. Відбулось це 17 жовтня 2018 року.

В Європі коноплі використовуються в промислових цілях, таких як матеріали для автомобілів і будівництва. Велика частина конопель в Європі вирощується в країнах Східної Європи, таких як Румунія, Угорщина і Польща (рис. 1). Однак багато інших країн Європи вирощують коноплі для інших цілей. Індустрія конопель була відновлена в Європі, оскільки Європейський союз субсидував своїх фермерів 400 USD / акр за вирощування конопель в 1990-х роках.



*Рис. 1 - Посіви технічних конопель у Європі за період 1993 – 2017 рр. (за даними ЕІНА)*

Не тільки в Європі промислові коноплі користуються великим попитом. Навіть до Європи в Канаді спостерігалася динаміка харчової промисловості конопель зі стійким зростанням. У 2016 році в Канаді

вирощували 34 000 га конопель, а в 2017 році був досягнутий новий рекорд – 56 000 га. З цього року культивування промислових конопель почнеться в США, де в найближчі десять років очікується ще 50 000 гектарів.

Протягом року на території окремих країн Європейського Союзу відбувалися серйозні зміни, пов'язані з внесенням змін до статусу конопель. Вищий законодавчий орган Литви вніс зміни до чинного законодавства, згідно з якими в країні стало можливим використання медичних препаратів, виготовлених на основі терапевтичних властивостей конопель. Тепер коноплі на території країни за приписом медичного працівника можна буде використовувати пацієнтам з діагнозами розсіяний склероз, онкологічні та аутоімунні захворювання.

Очільник МВС Британії погодив дослідження, спрямовані на вивчення можливості легального продажу продуктів, що містять екстракти конопель на території країни. У свою чергу Міністр охорони здоров'я докладно вивчила питання, пов'язане з використанням терапевтичних властивостей конопель і прийшла до думки про те, що уряду необхідно надати можливість громадянам країни в лікуванні за допомогою cannabis. Внесення відповідних змін до чинного законодавства країни має відбутися до кінця поточного року, що надасть можливість хворим безсонням, різними нейродегенеративними захворюваннями або таким, що страждають від хронічного болю використовувати рослину в медичних цілях.

У Франції створено урядовий науковий комітет, що включає в себе експертів в області неврології, соціології, боротьби з хворобами ВІЛ / СНІДу та державної політики щодо наркотиків, основним завданням якого є визначення можливості легалізація використання терапевтичних властивостей конопель для їх застосування в медичних цілях. Вищевказана держструктура повинна опублікувати висновки щодо доцільності використання конопель в медичних цілях тільки в кінці 2018 року.

Стосовно бачення перспективи рослини конопель відбулись зміни на світовому рівні. Організація Об'єднаних Націй прийняла Декларацію, яка зобов'язує країни підтримувати розвиток відсталих аграрних регіонів, в рамках якої чітко описується тенденція до стимулювання ведення ефективною сільськогосподарської політики. Окремим пунктом визначено необхідність позитивного ставлення урядових структур міжнародного співтовариства до такої високорентабельної сільськогосподарської культури як коноплі.

Декларація, зокрема, призначена для керівництва розробкою політики в країнах, що розвиваються з багатою історією культивування канабісу. Маються на увазі такі країни як Марокко, Південна Африка, а також Індія, в яких депресивні сільськогосподарські території є основними виробниками конопель і більше за інших втрачають від глобальної заборони на її вирощування, що так само зазначено в Програмі розвитку ООН.

Німеччина показує позитивну динаміку щодо активізації застосування рослини конопель в різних сферах виробництва. У першій половині 2018 року Німеччина імпортувала 1,8 тони психоактивних конопель. Близько 60%

сировини надходило з Канади і 40% з Голландії, причому влітку 2018 року уряд Нідерландів вже погодився збільшити щорічний експорт медичних конопель до Німеччини з 700 до 1500 кг. У той час, коли Німеччина знаходиться на шляху до того, щоб стати одним з найбільших в світі ринків медичних конопель, відсутність загальнодоступних даних про обсяги споживання конопляної сировини ускладнює потенційним інвесторам оцінку реальних ринкових можливостей галузі. На відміну від Канади, влада Німеччини централізовано не публікує статистику про кількість пацієнтів або про обсяги проданих терапевтичних конопель. Проте Німецька національна асоціація фондів медичного страхування (National Association of Statutory Health Insurance Funds) опублікувала дані про страхові відшкодування за використання терапевтичних конопель в розмірі € 30,8 млн. І це для «погашення» майже 80 тисяч рецептів тільки в першій половині 2018 року. Ці дані вже можуть слугувати певними індикаторами ринкового попиту на легальну потреба у використанні медичних конопель.

У Франції в секторі насінництва працює більше 1 тис. співробітників, а оборот фінансових коштів перевищує позначку в 500 мільйонів Євро. Лідером французького ринку насінневого матеріалу сьогодні виступає компанія Hauts-de-France, яка є найбільш успішним підприємством не тільки у себе на батьківщині, але і має міжнародний досвід ведення бізнесу. Вирощування будь-якої сільськогосподарської культури починається з придбання якісного насінневого матеріалу. Французькі виробники насінневого матеріалу, в тому числі і конопляного насіння, об'єдналися в міжгалузеву групу під егідою GNIS (Національної міжпрофесійної групи насінництва), де спільно проводять дослідження в напрямі створення нових сортів рослин, маркетингу і реалізації насінневої продукції. Сім компаній, що входять до складу об'єднання GNIS (5 з яких належать Hauts-de-France) у 2017 році виробили 21% насінневого матеріалу зернових культур, 12% – насіння кормових культур і газонної трави, 91% – насіння льону і конопель, 11% – насіння олійних культур.

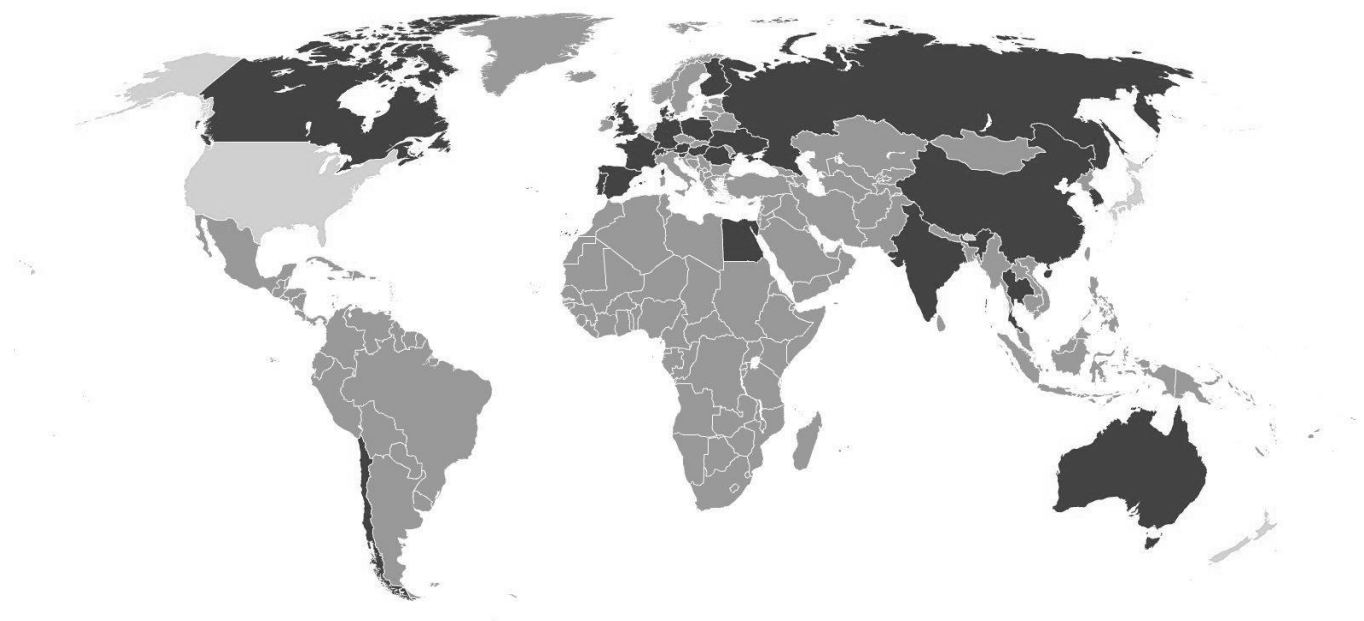
Вирощування насінневого матеріалу у Франції – суворо контрольований процес. Для культивування насіння фермери укладають контракти з насінневими компаніями, де вказується обсяги поставок, терміни і показники якості виробленого продукту. Офіційна служба інспекції та сертифікації (SOC), що входить до складу GNIS і має статус державного органу, контролює і сертифікує вироблений насінневий матеріал.

Стрімкий розвиток ринку конопляної продукції змушує представників Європарламенту приділяти достатньо багато уваги питанням врегулювання «законодавчого поля» для ведення конопляного бізнесу. Комітету з питань екології, соціального забезпечення та санітарного контролю продуктів харчування при Європарламенті було доручено розробити законопроект, в якому можуть бути максимально враховані інтереси як виробників конопляної продукції, так і її потенційних споживачів. При цьому однією з головних цілей майбутнього законодавчого акту є надання рівних можливостей для виробництва товарів і виробів з конопель по всій території Європейського союзу, а

також єдині виробничі стандарти, що спростить контроль якості і створить конкурентоспроможне середовище. Слід зазначити, що прийняття єдиної законодавчої бази для конопляної галузі допоможе відокремити легальне ведення конопляного бізнесу від незаконного ринку, а так само підтримає розвиток науково-дослідних програм, спрямованих на вивчення терапевтичних властивостей рослини, які необхідно впроваджувати для більш ефективного його використання.

Отже, у світі відбувається поступове розширення площ посіву конопель та лібералізація відношення до культури конопель як на загальнодержавному (офіційному) рівні так і безпосередньо в суспільстві. На рис. 2 представлено географічне поширення рослини конопель, як культури, яка все більше вирощується та використовується як продукт для переробки та виготовлення нових продуктів. За аналітичними даними країни, які вирощують коноплі в комерційних цілях: Африка, Єгипет, Північна і Південна Америка, Канада, Чилі, Азія і Тихоокеанський регіон, Австралія, Китай, Індія, Непал, Південна Корея, Таїланд, Європа: Австрія, Данія, Фінляндія, Франція, Німеччина, Великобританія, Угорщина, Польща, Португалія, Румунія, Росія, Словенія, Іспанія, Швейцарія, Україна.

Країни, які досліджують коноплі та розробляють нормативно-правову базу для повноцінного їх залучення в сільськогосподарське виробництво: Японія, Нідерланди, США. Сполучені Штати вже десятиліттями відстають від інших країн в області досліджень і переробки конопель, що дає можливість сусідній Канаді заробляти на експорті конопляної продукції до США.



*Рис. 2 – Світова географія вирощування рослини конопель станом на 2018 рік*



*Таблиця 1 - Нормативно-правові акти, що регламентують використання медичних конопель, прийняли такі держави ЄС:*

<b>Країна</b>	<b>Правовий статус використання</b>
Австрія	Ліки на основі конопель (Marinol і Sativex) доступні для використання за рецептом лікаря
Бельгія	У 2003 році парламент країни прийняв закон, в рамках якого психоактивні коноплі були декриміналізовані. У 2016 році було дозволено продаж препаратів на основі конопель. Ліки можна придбати за рецептом лікаря
Великобританія	Використання ліків на основі конопель (Sativex) можливе за рецептом лікаря
Німеччина	Використання конопель в медичних цілях легалізовано з березня 2017 року
Греція	Лікарі в країні вже з 2018 року можуть виписувати рецепти на використання для лікування пацієнтів ліків з конопель
Данія	Використання конопель в медичних цілях як і раніше заборонено, але уряд ініціював проведення експериментальної програми, в рамках якої з 1 січня 2018 року лікарі в країні можуть призначати препарати на основі конопель своїм пацієнтам для лікування певних захворювань
Ірландія	У грудні 2016 року було прийнято законопроект про регулювання використання конопель в медичних цілях
Іспанія	Культивування і використання малонаркотичних конопель в медичних і рекреаційних цілях повнолітніми громадянами країни дозволено, за допомогою реєстрації в спеціальних спільнотах, що існують по всій країні
Італія	Медичне використання конопель легалізовано з 2013 року. З 2015 року в країні офіційно культивуються коноплі для медичних цілей
Кіпр	У січні 2017 року Міністр охорони здоров'я Кіпру санкціонував використання конопель для лікування онкологічних захворювань.
Мальта	Ліки на основі конопель дозволені для використання пацієнтами, що страждають на розсіяний склероз. Йде підготовка нормативно-правової бази для ліцензування використання конопель в медичних цілях
Нідерланди	Використання конопель в медичних цілях є легальним з 2003 року
Польща	З 2012 року польська влада дозволила використовувати коноплі для медичних цілях (Bediol і Bedrocان). Препарати для пацієнтів імпортуються з Голландії
Португалія	Ліки на основі конопель дозволені для використання з 2012 року. Вирощування власних рослин декриміналізовано.
Румунія	Згідно з чинною нормативно-правовою базою з 2005 року дозволено використання конопель для медичних, наукових і промислових цілей.
Словенія	Ліки на основі конопель дозволені для використання (Marinol)
Фінляндія	У 2008 році введено закон, що дозволяє використання конопель в медичних цілях
Франція	Медичний препарат на основі конопель (Sativex) дозволений до продажу з 2013 р
Хорватія	Ліки на основі конопель доступні за рецептом лікаря з 2015 року
Чехія	Згідно з чинним законодавством культивування конопель пацієнтами легально за рецептом на використання конопель в медичних цілях
Швеція	З 2011 року дозволено використання препарату на основі конопель (Sativex)

Однак варто зазначити, що в країнах, де використання конопель в медичних цілях на даний момент не регламентоване, ведуться активні роботи над створенням нормативно-правової бази, яка дозволить використовувати терапевтичні властивості конопель.

Найбільш стрімко ринок конопель розвивається в Китаї. Китай є найбільшим експортером паперу і текстилю з конопель. Більшість брендів одягу виготовляють на фабриках в Китаї. Хоча важко сказати, на скільки велика індустрія конопель насправді в Китаї, останній аналіз показав, що вона близька до 200 млн. USD.

Каннабідіол (КБД) схвалений як ліки практично в усіх європейських країнах і вирощується в теплицях для фармацевтичної промисловості. Торішня Міжнародна конференція в Харбіні, Китай, була одним з найбільших подій, які коли-небудь проводилися. 300 делегатів з Китаю, Австралії, Європи і Канади представили історії успіху з усього світу і обговорили майбутні стратегії виробництва і маркетингу для ще більш якісних продуктів з конопель. Конференція продемонструвала важливість і універсальність екологічних продуктів з конопель.

Площа вирощування, тільки в китайській провінції Хейлунцзян, зросла більш ніж до 74 000 акрів (30 000 га) тільки в минулому році – площа, порівняна із загальною площею вирощування конопель в Канаді або в Європі. І в планах чиновників провінції подвоїти площу в наступному році.

Більше 500 патентів були видані в Китаї в конопляній галузі. Вони включають в себе посів, переробку, текстиль, продукти харчування, олію, виробництво паперу, медицину та ін. Більшість з них належать китайським компаніям і приватним підприємцям, а деякі – іноземним компаніям.

В останні роки в Китаї швидко розвиваються дослідження, посіви і переробка конопель. Площа посівів промислових конопель в Китаї в 2017 р близько 50 тис. га. Існує більше 20 компаній, які виробляють КБД.

Університети з провінції Хейлунцзян, України та Канади почали комплексну дослідницьку програму з розробки нових сортів конопель, більш універсальних і ефективних комбайнів і нових технологій для виробництва тонких волокон конопель, насіння і суцвіть. Берлінська компанія HANF FARM GmbH розробила унікальний комбайн Multicombine HC 3400.

Провінція Хейлунцзян переконана, що знаходиться на правильному шляху і шукає партнерів в Європі і Північній Америці для міжнародного співробітництва. У них є ресурси для створення сучасної індустрії і надання субсидій, а також видатної інфраструктури.

А що з посівами конопель в Україні? Аналізуючи динаміку зміни площ посіву конопель в Україні за період з 2000 року можна відзначити, що ріст від 0,3 тис. га в найгірший рік (2009 р) до відносного піку (3,47 тис. га) за останній період став наслідком кропіткої роботи Інституту



луб'яних культур НААН та Асоціації «Українські технічні коноплі» в напрямі популяризації культури та змін в нормативно-правовій базі.

Спад площ посіву (2,7 тис. га – 2017 рік, 1,3 тис. га – 2018 рік (рис. 4)) пов'язано, в першу чергу, з нестабільним попитом на продукцію конопель (сировину – волокно, насіння; готову продукцію – харчові продукти переробки, текстильні вироби, будівельні вироби, енергетична продукція). Позитивно на розвиток галузі буде впливати розбудова переробної галузі коноплярства, що дозволить одержувати не лише сировину для реалізації, а і готовий продукт за доступними цінами. Медичний напрям використання конопель для України може стати не лише стимулом для розвитку конопляної галузі, а і для розвитку суміжних переробних напрямів виробництва.



*Рис. 4 – Географія розташування коноплесіючих підприємств України в 2018 році*

### **Цікавий досвід розвитку галузі в Уругваї**

Уругвай – країна яка прагне регулювати ринок медичних конопель. Основна частина цього ринку в країні знаходилась до недавнього часу в тіні. Згідно з опублікованим звітом відповідних державних структур, незважаючи на проблеми з поставками легальних конопель, Уругвай перенаправив продаж *cannabis* приблизно на \$ 22 млн. з нелегального сектора на регульований ринок. Відповідно до політики вищевказаної південноамериканської країни – реалізація конопляної політики держави була досить повільною. З моменту її прийняття у 2013 році і по

сьогоднішній день повнолітні жителі країни мають три легальні можливості для вживання рекреаційних конопель:

- вирощування рослини в домашніх приватних умовах – механізм працює з 2014 року;

- вживання конопель в соціальних конопляних клубах – з 2015 року;

- реалізація продукції через систему аптек – з 19 липня 2017 року.

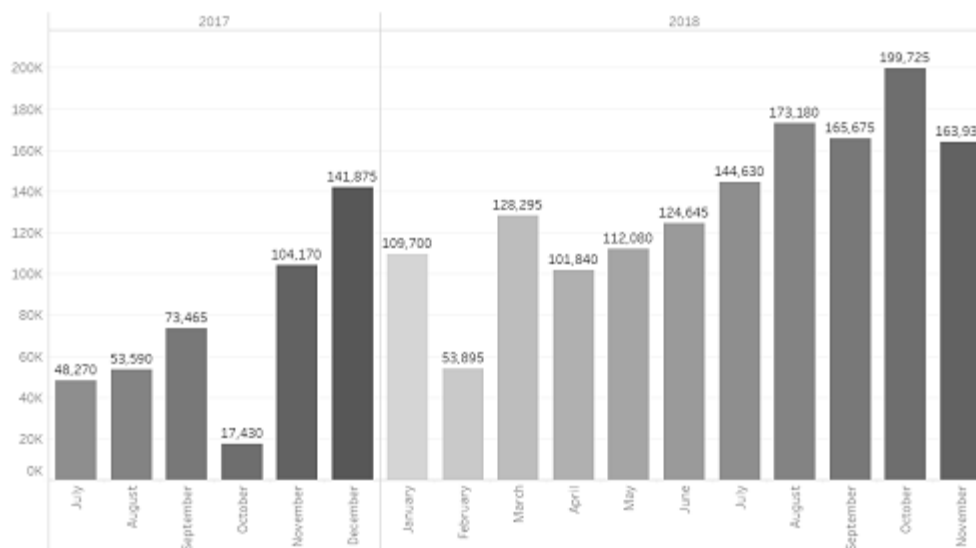
За оцінками експертів ринку конопель 68 % зареєстрованих користувачів легально вирощують коноплі в приватному секторі, 20 % – є членами конопляних клубів і тільки 12 % загального обсягу продажів припадає на аптеки.

Згідно зі спільною офіційною заявою, опублікованою Інститутом з регулювання і контролю за коноплями (IRCCA) і Уругвайським агентством з регулювання cannabis, сформована на даний момент ситуація перешкоджає адекватному розвитку системи і настанню сприятливих наслідків, таких як скорочення нелегального доступу до марихуани, поступове розширення використання контрольованих продуктів з коноплями щодо їх якості та безпеки, а також зміни практики споживання продукції.

Постійні проблеми з поставками необхідного обсягу легальних конопель перешкождали до недавнього часу нормальному функціонуванню даного бізнесу. Регулярна гостра нестача необхідного ринком продукту призвела до старту нового процесу подання заявок на початку лютого для збільшення кількості компаній-виробників.

В рамках даного процесу вирішено обрати додатково три компанії, які займуться вирощуванням конопель. Кожна з компаній – переможниць тендеру повинна підписати контракт з урядом на щорічну поставку 2000 кг «зеленої маси» рослини, а безпосередньо договори планують укласти на 5 років. Компанії, що програли конкурсний відбір, планується перемістити в додатковий список «очікування», який урядові структури можуть залучати на ринок в тому випадку, якщо буде прийнято рішення про подальше розширення цього ринку на території країни.

На даний момент тільки двом компаніям надані ліцензії на легальне вирощування і продаж рекреаційних конопель в уповноважених для проведення даної діяльності аптеках. Єдиними точками роздрібною торгівлі, в яких коноплі можна легально купити в Уругваї, є мережа аптек ICC Labs, нещодавно придбана канадською компанією Aurora Cannabis і Symbiosis. За перші 500 днів легальних продажів психоактивних конопель за допомогою вищевказаної аптечної мережі, було продано в цілому 1916 кг (в середньому 3,8 кг / день). Загальний обсяг реалізації в аптеках склав близько \$ 2,6 млн, з яких компанії виробники заробили \$ 1,8 млн. [2].



*Рис. 5 – Об'єми продаж продукції коноплярства в аптеках Уругваю.*

Основний висновок, який напрашується з досвіду Уругваю – держава не повинна відвертатися від регулювання ринку конопель. Повинна бути розроблена відповідна програма, яка зможе регулювати в легальному полі будь-який ринок конопель в країні – рекреаційний, медичний, терапевтичний, промисловий. Невизнання існування проблематики в галузі породжує чорний ринок та корупцію, яка є недоречною, в першу чергу, для залучення інвестицій.

#### **Нюанси українського ринку «медичних» конопель**

Деякі ініціатори звернення до ВР щодо легалізації медичної марихуани безапеляційно стверджують, що в нашій країні в препаратах на основі конопель потенційно зацікавлені близько 2 млн. пацієнтів. Це цифра явно завищена. Щоб підтвердити або спростувати ці твердження Асоціацією «Українські технічні коноплі» було замовлено аналітичне дослідження ринку медичних конопель в країнах європейського континенту в консалтинговій компанії «Немп Консалтинг». Дані дослідження показали, що, наприклад, для порівняння в Ізраїлі (8,9 млн. населення, країна постійно веде війну), де понад 20 років активно використовуються медичні коноплі та препарати на їх основі, лише близько 25 – 30 тис. пацієнтів використовують канабіноїдну терапію. У країнах ЄС і в Канаді кількість пацієнтів використовують терапевтичні властивості конопель або препарати на її основі сумірні з ізраїльськими цифрами, але не як не з 2 мільйонами громадян, як зазначено в петиції. За розрахунками досліджень, проведених «Немп Консалтинг», в Україні у препаратах на основі конопель або в конопляній терапії зацікавлені близько 200 тис. потенційних пацієнтів. Розвиток вітчизняної нормативно-правової бази та розбудова українських потужностей з виробництва замкнутого ланцюжка «вирощування – первинна переробка – виробництво терапевтичних або фармацевтичних препаратів», дозволить розширити коло потенційних пацієнтів до 500 тис. Слід зауважити, що розвиток нормативно-правової бази повинен

відбуватися одночасно з планомірною інформативною політикою держави, направленої на створення позитивного іміджу конопляної терапії, що, відповідно, підтверджується клінічними та науковими дослідженнями. А тому потрібно розвивати і суміжні наукоємні галузі – селекцію, агротехніку, переробну галузь.

Чому в розвитку медичного напряму застосування конопель зацікавлені іноземні компанії? Дуже часто іноземні медичні препарати виготовляються або на основі синтетичних канабіноїдів (шкідливі для здоров'я), або на базі екстрактів конкретно взятих канабіноїдів (в переважній більшості каннабідіола, в набагато меншому ступені каннабінола, каннабіхромена, каннабігерола і т.д.). Однак в ході екстракції втрачається до 90 % лікувальних властивостей рослини і, що найважливіше, порушуються зв'язки, на основі яких канабіноїди «працюють в ансамблі» – посилюють роботу один одного. Крім того, в ряді випадків вчені до цих пір не знають, які саме канабіноїди мають лікувальний ефект по відношенню до того чи іншого захворювання. Існує ще один нюанс, який не озвучується виробниками медичних препаратів на основі конопель. У тому випадку якщо в препараті міститься більше 0,8 % ТГК, препарат фактично не працює (його терапевтичні властивості втрачаються). Природа так створила рослину, що в коноплях дія ТГК врівноважується протидією інших канабіноїдів, в першу чергу КБД. Саме цим умовам відповідають сорти технічних конопель терапевтичної спрямованості, які виведені на території нашої країни. А тому іноземні виробники медичних конопель зацікавлені відкрити собі наш ринок саме зараз, коли вітчизняна галузь слабка і недорозвинена. Це дасть їм змогу контролювати ринок та встановлювати свої «правила гри». А з нашими корумпованими чиновниками всіх рангів – це не складно.

Для наших споживачів конопляної продукції та потенційних пацієнтів, що потребують конопляної терапії також є одне цікаве спостереження від науковців та експертів ринку. Чому людина повинна приймати ліки, якщо йому досить їсти листя та суцвіття технічної конопель терапевтичної спрямованості? Сьогодні існують виведені на території України сорти конопель, в яких ТГК менш 0,05%, а КБД більше 1,5% [3]. Проведені експерименти говорять про те, що використання свіжого або висушеного листя технічних конопель терапевтичної спрямованості дає величезний терапевтичний ефект – значно зменшує больовий синдром; лікує мігрені, алергії, різні нейродегенеративні захворювання і т. д. На території України, оформивши відповідну дозвільну документацію, можна на присадибній ділянці вирощувати дані сорти, оздоровлюватися / лікуватися або купувати соки, смузі, приправи, продукти харчування, косметику, біологічно активні добавки ін., які вже існують і користуються величезним попитом на вітчизняному ринку і при цьому купувати товари за десятки гривень, а не за сотні доларів фармакологічні препарати на основі екстрактів конопель, виготовлені за кордоном.

Отже, деякі **ВИСНОВКИ**.

Перше – до питання внесення змін до законодавчої бази відповідно до яких терапевтичні властивості конопель будуть використовуватися не тільки в промислових, а й у наукових та медичних цілях необхідно ставитися позитивно. Але не потрібно законодавчу базу змінювати в інтересах іноземних компаній, які лобіюють відкриття ринку для продукції сумнівної якості. В Україні створені нові технічні сорти терапевтичних конопель, використання яких дає кращий результат за доступнішими цінами, ніж фармацевтичні препарати, які імпортуються з-за кордону.

Друге. Якщо говорити про національну практику лікування листям та суцвіттям технічних конопель терапевтичної спрямованості, то вона надзвичайно ефективна. Не потрібно купувати надзвичайно дорогі іноземні препарати на базі екстракту з конопель. Можна купувати олію, соки, приправи, косметичні засоби або, оформивши відповідну дозвільну документацію, самостійно вирощувати ненаркотичні сорти терапевтичної спрямованості та на постійній основі оздоровлюватися або лікуватися. Крім того, в Україні є досвід, коли до «зеленої маси» рослини додають відповідні провідники та каталізатори й отримана речовина, яка виключає екстракцію (на даний час заборонено законодавством) надзвичайно ефективно діє при лікуванні надзвичайно важких, в тому числі хронічних захворювань. Є задокументовані приклади в Україні лікування неоперабельних форм онкологічних захворювань та осіб з четвертою (термінальною) стадією раку.

Третє. Як пришвидшити легалізацію конопель в Україні? Можна піти шляхом, який вже давно використовує Асоціація «Українські технічні коноплі». Вносити зміни в законодавство через постанови КМУ. Це набагато простіший та ефективніший шлях, який дозволить використання в промислових цілях листя та суцвіття конопель, у висушеній соломі яких вміст ТГК не перевищував 0,08 %. Досвід свідчить, що ПКМУ проходить розгляд та приймається протягом 4-5 місяців. Фактично у випадку прийняття подібного роду змін вже з липня 2019 року пацієнти в Україні зможуть лікуватися за допомогою «зеленої маси» технічних конопель терапевтичної спрямованості, а з квітня 2020 той, хто захоче, зможе вирощувати ненаркотичні сорти, які мають значний терапевтичний ефект у тому разі, якщо оформлять необхідну в таких випадках дозвільну документацію.

Сьогодні доволі важко оцінити потенційний ринок терапевтичних або медичних конопель в Україні, оскільки законодавчо її використання не дозволено. Як показує аналіз аналогічних ринків медичних конопель, що розвиваються в Європі, потенційний обсяг пацієнтів, які зможуть скористатися медичними препаратами на основі конопель, прогнозується експертами на найближчі 5 років в об'ємі 1 – 2% від загальної кількості населення. Для нашої країни це приблизно до 500 000 пацієнтів. Але слід врахувати, що ця цифра можлива тільки в тому випадку, якщо буде законодавчо легалізовано застосування відповідних

препаратів. У зворотному випадку, навіть цього обсягу пацієнтів в Україні не буде. Причому слід врахувати ще один фактор, психологічну готовність пацієнтів використовувати «нову» для них методику лікування медичними коноплями. Не кожен пацієнт, що потребує такого лікування, буде готовий її застосувати для себе, оскільки в нашому консервативному суспільстві ще сильні стереотипи щодо конопляної рослини.

### Список використаної літератури

1. Карта использования малонаркотической (терапевтической) конопли на территории ЕС. URL: [https://www.picomico.com/p/1806019433303525410\\_5828794537](https://www.picomico.com/p/1806019433303525410_5828794537) (дата звернення 15.08.2019)
2. Рынок легальной рекреационной конопли Уругвая. URL: <http://tku.org.ua/ru/news/rynok-legalnoy-rekreacionnoy-konopli-urugvaya> (дата звернення 03.09.2019)
3. Селекция сортов технической конопли терапевтической направленности. URL: <https://www.youtube.com/watch?v=QYYpTP5dCDw> (дата звернення 03.09.2019)

### ANALYSIS OF THE THERAPEUTIC HEMP MARKET POTENTIAL

*Oleh Prymakov*

INSTITUTE OF BAST CROPS NAAS

*The question of actualization of the development of the medical hemp market in Ukraine against the background of the global tendency of increasing interest in this sector of the economy is raised in the article.*

**Keywords:** hemp, prospect, production, legal, medical hemp, legislation, development.

### REFERENCES

1. Karta ispolzovaniia malonarkoticheskoi (terapevticheskoi) konopli na territorii ES [*Map of the use of drug-free (therapeutic) hemp in the EU*]. Retrieved from [https://www.picomico.com/p/1806019433303525410\\_5828794537](https://www.picomico.com/p/1806019433303525410_5828794537)
2. Rynok legalnoi rekreatcionnoi konopli Urugvaia [*Uruguayan Legal Recreational Cannabis Market*]. Retrieved from <http://tku.org.ua/ru/news/rynok-legalnoy-rekreacionnoy-konopli-urugvaya>
3. Selektciia sortov tekhnicheskoi konopli terapevticheskoi napravlenosti [*Therapeutic varieties of technical hemp breeding*]. Retrieved from <https://www.youtube.com/watch?v=QYYpTP5dCDw>